

6. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) : Закон України від 2 черв. 2016 р. // Голос України. – 29 черв. – 2016. – № 118.

7. Поправка Порошенка – відкласти ратифікацію Римського статуту на три роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

// https://humanrights.org.ua/material/popravka_poroshenka__vidklasti_ratifikaciju_ri_mskogo_statutu_na_tri_roki

Демиденко В.О.,

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри конституційного та міжнародного права

Національної академії внутрішніх справ.

(м. Київ, Україна)

СУДОВО-ПРАВОВА РЕФОРМА В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ТЕНДЕНЦІЇ

Динамічний прогресивний поступ Української держави в сучасних умовах передбачає реформування фактично всіх сфер життєдіяльності суспільства та держави. Складність сьогодення значно посилюється низкою як внутрішніх, так зовнішніх аспектів різного деструктивного характеру: політичного, економічного, соціального, екологічного, демографічного тощо.

Як наслідок, відповідь сучасним викликам лежить в площині реформ. Видається, що ключовою із низки оголошених і частково проведених реформ (податкової, бюджетної, адміністративної, муніципальної, освітньої, пенсійної та багатьох інших) залишається конституційна реформа і такий її важливий напрям як судово-правова.

Адже розбудова демократичної і правової держави, зміцнення інститутів громадянського суспільства не можлива без існування незалежної судової влади, що спроможна виносити правосудні рішення.

Більше того за сучасних умов оголошеної безкомпромісної війни корупції роль та значення судової влади значно посилілися. Позаяк за останні два роки в Україні було сформовано чимало нових і реорганізовано вже існуючих правоохоронних структур, передусім, по боротьбі з корупцією. Мова йде про Національне антикорупційне бюро, Національне агентство запобігання корупції, Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру, реформування Генеральної прокуратури України, розпочатий процес формування

Державного бюро розслідувань та ін. Водночас реальних позитивних та відчутних результатів у сфері протидії корупції, на жаль, не спостерігається.

З одного боку, такий результат обумовлений лише початком роботи вказаних новосформованих антикорупційних органів, в окремих випадках низькою кваліфікацією їх співробітників, відсутність фахової підготовки, першими спробами, а відповідно і помилками, в організації ефективної роботи тощо.

З іншого, беззаперечним являється і той факт, що жоден з цих органів не є тією інстанцією, яка приймає остаточні рішення в тих чи інших справах, заключне слово завжди за рішенням суду. Якою б продуктивною не була робота органів слідства і прокуратури, відсутність прозорих та неупереджених судів автоматично позбавляє всю правоохоронну систему шансів на результат.

Нагадаю, що з метою досягнення цього результату Верховною Радою України 2 червня 2016 року було прийнято Закон України "Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)" за №1401-VIII [1] (набув юридичної сили 30.09.2016 р.) та нову редакцію Закону України "Про судоустрій і статус суддів" від 2 червня 2016 року № 1402-VIII [2].

Видається, що вказані нормативно-правові акти мають як свої позитивні елементи та не позбавлені і певних відвертих прорахунків та недоліків, що вже позначилися на здійсненні судочинства в Україні.

Не можу обійти увагою такі досягнення на рівні Основного Закону України як: визнання юрисдикції Міжнародного кримінального суду на умовах визначених Римським статутом; закріплення положення, що суд в Україні може утворюватися, реорганізовуватися і ліквідуватися лише законом, проект якого вносить до Верховної Ради України Президент України; закріплення конституційно-правового статусу Вищої ради правосуддя, законодавча процедура формування та організація якої нині відповідає демократичним європейським стандартам; удосконалення конституційно – правового статусу суддів, особливо в аспекті порядку їх призначення на посади та притягнення до юридичної відповідальності та багато інших позитивних зрушень.

Разом з тим, наведені вище нормативно-правові акти в сфері реалізації судово-правової реформи характеризуються наявністю певних недоліків. До таких, на мій погляд, доречно віднести: певне звуження юрисдикції судів до юридичного спору та кримінального обвинувачення (ст. 124 Конституції України), не найкращий варіант реформування конституційного статусу Конституційного Суду України та суддів цього Суду, виключення із найменувань органів (Верховний Суд України) та посад (Генеральний

прокурор України) слово "України"; закріпленням на рівні Основного Закону низки положень, які містять правову неоднозначність та невизначеність (стосовно встановлення до судді, судді Конституційного Суду України вимоги бути компетентним і добросовісним, мати високі моральні якості та бути правником із визнаним рівнем компетентності, відповідати критерію політичної нейтральності (нові редакції статей 127, 148 Конституції України); погіршення доступу громадян до суду та ін.

Водночас, варто наголосити, про певний незавершений характер судово-правової реформи в Україні. Адже Законом України "Про судоустрій і статус суддів" від 2 червня 2016 року передбачено утворення у системі судоустрою вищих спеціалізованих судів: 1) Вищого суду з питань інтелектуальної власності; та 2) Вищого антикорупційного суду (ст.31). Більше того, ст.32 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" передбачає, що Вищий антикорупційний суд буде здійснювати правосуддя як суд першої інстанції у справах, визначених процесуальним законом.

Нині відбуваються непрості дискусії щодо потреби та моделі запровадження в Україні Вищого антикорупційного суду. Противники цієї ідеї вказують, що аналогічні судові органи функціонують у нерозвинених, відсталих країнах і загалом результати їх діяльності досить примарні та фактично призводять до запровадження двох паралельних судових систем, коли одні й ті ж категорії справ можуть розглядатись судами загальної юрисдикції або ж спеціалізованими.

Проте за умов високого рівня корумпованості державного апарату України та, зокрема, існуючої судової системи утворення в Україні Вищого антикорупційного суду може бути єдиним ефективним варіантом посилення боротьби з корупцією у вищих ешелонах влади. При цьому успішність цього проекту залежить від обраної моделі антикорупційного суду та відкритості процедур відбору та формуванню штату чесних та незалежних суддів цього суду.

Висновок.

Варто зауважити, що групою народних депутатів внесено на розгляд Верховної Ради України законопроект «Про антикорупційні суди» [3] відповідно до якого до таких належатимуть: Вищий антикорупційний суд та Антикорупційна палата Касаційного кримінального суду Верховного Суду України. Сподіватимемося на успішне його прийняття та, відповідно, позитивні зрушення місця України у світовому рейтингу за результатами індексу сприйняття корупції (CPI), що складається щорічно Transparency International.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 2 червня 2016 р. // Офіційний вісник України. – 2016. – № 51. – Ст. 1799.
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. // Офіційний вісник України. – 2016. – № 56. – Ст. 1935.
3. Законопроект «Про антикорупційні суди» реєстр. № 6011 від 01.02.2017 внесений народними депутатами України Соболев Є.В., Сироїд О.І., Крулько І.І., Найем М.М., Лещенко С.А. та Заліщук С.П. // Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61038

Антонова О. Р.,

*кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Таврійського національного
університету ім. В. І. Вернадського
(м. Київ, Україна)*

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ОХОРОНИ МАТЕРИНСТВА

Забезпечення участі жінок (матерів) у трудових відносинах є однією із найважливіших і найбільш відповідальних конституційних гарантій держави (ч. 3 ст. 51 Конституції України). Проте питання правового регулювання охорони сім'ї, дитинства, материнства і батьківства потребують нових підходів з урахуванням міжнародних і європейських актів, сучасних тенденцій у регулюванні сімейних і трудових відносин. Тому варто визначити комплекс міжнародно-правових стандартів у цій сфері й сформулювати пропозиції щодо їх імплементації в національне законодавство.

Дослідимо перед усе міжнародні стандарти охорони материнства, передбачені актами Міжнародною організацією праці (МОП), адже саме вони є стратегічними напрямками сучасних реформ в Україні.

Отже, 6 червня 1990 року на сімдесят сьомій сесії Генеральна конференція МОП прийняла Конвенцію № 171 про нічну працю [1] та Рекомендацію № 178 щодо нічної праці [2]. Ці документи не ратифіковані Україною, проте їх норми стосуються важли-